

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevr. Dr. G. ter Horst
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Ons kenmerk
2009/0010

Uw kenmerk

Datum
15 januari 2009

Onderwerp: Horen van voormalige medewerkers van de AIVD

Zeer geachte mevrouw Ter Horst,

Door middel van deze brief vraagt de Commissie Uw aandacht voor een kwestie die van belang is voor de uitvoering door de Commissie van haar wettelijke taak.

De Commissie is tijdens haar onderzoek inzake financieel-economische onderzoeken door de AIVD (CTIVD nr. 20) gestuit op de situatie dat voormalige medewerkers van de AIVD ontheffing nodig hebben van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Minister van Justitie om tegenover de Commissie een verklaring af te kunnen leggen omtrent datgene waartoe de verplichting tot geheimhouding zich uitstrekt. Dit in tegenstelling tot de huidige medewerkers van de AIVD, die vrijelijk met de Commissie kunnen spreken op grond van artikel 73 en 74 WIV 2002 en aldus een dergelijke ontheffing niet nodig hebben.

Wanneer medewerkers van de AIVD worden opgeroepen om als getuige of deskundige op te treden, hebben zij ontheffing van de Minister van BZK en de Minister van Justitie nodig indien zij een verklaring afleggen over datgene waartoe hun geheimhoudingsplicht zich uitstrekt (art. 86 lid 2 WIV 2002). Een uitzondering op deze regel geldt voor de Commissie. De Commissie beschikt over wettelijke bevoegdheden om met medewerkers van de AIVD te spreken (art. 73 WIV 2002) of hen als getuige of deskundige te horen (art. 74 WIV 2002). Ministeriële ontheffing is dan niet nodig. De bevoegdheden van de Commissie gelden echter slechts ten aanzien van een ieder die betrokken *is* bij de uitvoering van de WIV 2002 en de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo). Personen die betrokken *zijn geweest* bij de uitvoering van de wet, de voormalige medewerkers, worden niet genoemd.¹ Aldus moet er vanuit

---

¹ Dat onder personen die betrokken zijn bij de wet geen voormalige medewerkers mogen worden volstaan, wordt bevestigd in artikel 86 WIV 2002. In dit artikel wordt een onderscheid gemaakt tussen deze categorieën.

worden gegaan dat ten aanzien van voormalige medewerkers wel ministeriële ontheffing is benodigd als bedoeld in artikel 86 lid 2 WIV 2002.

De Commissie wijst erop dat deze situatie, hoewel gesteund door de bewoordingen van de wet, vanuit het beoogde doel van de wetgever als onwenselijk moet worden aangemerkt. In de wet is beoogd de Commissie te bekleden met dusdanig ruime bevoegdheden dat zij de beschikking heeft over de informatie die zij voor een goede uitoefening van haar taak noodzakelijk acht. Het toezicht op de rechtmatigheid door de Commissie geschiedt per definitie achteraf. Het is dan ook zeer goed denkbaar dat de Commissie in het kader van haar onderzoek het noodzakelijk acht te spreken met een persoon die bij de uitvoering van de wet betrokken is geweest maar dit inmiddels niet meer is. Vanuit het oogpunt van de bedoeling van de wetgever lijkt het dan ook gepast dat de verplichting uit artikel 73 WIV 2002 tot het verstrekken van inlichtingen en het verlenen van medewerking van toepassing blijft ook nadat medewerkers de dienst hebben verlaten. De ministeriële toestemming die op het moment nodig is om de geheimhoudingsplicht van een voormalige medewerker op te heffen verdraagt zich slecht met de onafhankelijke positie van de Commissie.

Daarbij moet worden gewezen op de ratio achter de geheimhoudingsplicht van voormalige medewerkers, die beoogt de belangen van de diensten te beschermen tegen openbaarmaking nadat het dienstverband is beëindigd. Toestemming van de Minister van BZK en de Minister van Justitie is nodig voor ontheffing. Op deze wijze houden de diensten zeggenschap over de informatie. De Commissie is echter zo geëquipeerd dat de bescherming van de belangen van de diensten, ook als het gaat om informatie verstrekt door voormalige medewerkers, is gewaarborgd. Het door een voormalige medewerker van de AIVD als getuige of deskundige optreden voor de Commissie is daarmee van andere aard dan voor iedere andere instantie. Het gegeven dat de dienst geen zeggenschap meer heeft over wat een voormalige medewerker verklaart, speelt in dit geval geen rol van betekenis. De dienst heeft deze zeggenschap immers ook niet ten aanzien van wat huidige medewerkers mededelen aan de Commissie.²

De wetgever heeft destijds beoogd de Commissie een geheel eigen positie te geven om te waarborgen dat zij haar taken in onafhankelijkheid kan uitvoeren. Zij kan niet op één lijn worden gesteld met andere instanties die onder omstandigheden te maken kunnen hebben met het horen van voormalige medewerkers van de diensten.³

Wanneer de bedoeling van de wetgever in aanmerking wordt genomen, moet worden gesteld dat ten aanzien van de bevoegdheden van de Commissie geen onderscheid zou

---

² De Commissie merkt op dat, ook indien artikel 73 of 74 WIV 2002 van toepassing wordt verklaard op een voormalige medewerker, de AIVD van ieder voornemen tot een gesprek op de hoogte zal zijn. De Commissie zal voor het maken van een afspraak zich immers tot de AIVD wenden opdat contact gezocht kan worden met de voormalige medewerker.

³ De tekst van het huidige artikel 86 lid 2 WIV 2002 was reeds opgenomen in artikel 24 lid 2 van de oude Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten uit 1987. In de Memorie van Toelichting bij deze oude wet wordt gesteld dat de tekst moet worden gezien in het licht van het belang van de materiële waarheidsvinding in onder andere het burgerlijk en strafprocesrecht. De Commissie voegt hier aan toe dat in dit kader ook gedacht kan worden aan de Nationale ombudsman.

mogen bestaan tussen personen die betrokken zijn bij de uitvoering van de WIV 2002 en de Wet veiligheidsonderzoeken en personen die dit zijn geweest. De Commissie acht het van belang dat de wet op dit punt wordt aangepast. Zij beveelt aan om een wetswijziging voor te bereiden, waarin wordt geregeld dat ten aanzien van voormalige medewerkers niet langer ministeriële ontheffing van de geheimhoudingsplicht is benodigd.

Conform artikel 64, tweede lid, onder b, van de WIV 2002 vraagt de Commissie U deze brief ter kennis van beide kamers der Staten-Generaal te brengen.

Hoogachtend,

Mr. I.P. Michiels van Kessenich-Hoogendam
Voorzitter CTIVD

Mr. P.D. van Hees
Secretaris